

Enligt sändlista

Beslut om bildande av naturreservatet Vännåt i Vilhelmina kommun

---

(3 bilagor)

Beslut

Länsstyrelsen i Västerbotten beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken att det område som redovisas på bifogad karta, bilaga 1, ska vara naturreservat.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet Vännåt beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

Enligt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård, bilaga 2.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart även om beslutet överklagas.

Fakta om naturreservatet

Namn:	Vännåt
Dossiernummer:	2402422
NVR-id:	2057322
Kommun:	Vilhelmina
Län:	Västerbotten
Lägesbeskrivning:	47 km NV Vilhelmina
Mittkoordinat:	549155, 7201717 (SWEREF99 TM)
Naturgeografisk region:	33h, förfjällsregion med huvudsakligen nordligt boreal vegetation
Gräns:	Se bifogad beslutskarta, bilaga 1
Markägare:	Vilhelmina Övre Allmanning
Fastigheter:	Allmanningsskogen 2:1
Förvaltare:	Länsstyrelsen Västerbotten och Vilhelmina Övre Allmanningsskog
Totalareal:	630 hektar
Areal skogsmark:	518 hektar

Areal produktiv skog:	418 hektar
Areal våtmark:	79 hektar
Areal vatten:	6 hektar

Arealer enligt Nationella Marktäckedata.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att vårda, bevara och återställa områdets värdefulla naturmiljöer i form av fjällnära grandominerade naturskogar och andra ingående naturtyper samt områdets helhetsvärden i form av ett medelstort, sammanhängande naturlandskap med orörd karaktär. Syftet är också att vårda och bevara den biologiska mångfalden knuten till dessa miljöer. Inom ramen för bevarandet av naturmiljöer ska reservatet också tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Hur syftet ska uppnås

Syftet ska i huvudsak uppnås genom att skogsmark och övriga naturmiljöer utvecklas fritt genom intern dynamik. Naturliga processer såsom översvämning, stormfällning, skogsbrand, frostvittring, ras och skred samt svampars och insekters nedbrytning av ved med mera tillåts fortgå ostört.

Syftet kan även uppnås genom att:

- återställa strukturer och hydrologi i våtmarker, sjöar, vattendrag och påverkade skogsmiljöer
- ta bort främmande arter
- underlätta för allmänhetens friluftsliv
- förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv

Skälen för beslutet

Vännåt utgörs av ett stort, grandominerat naturskogsområde med höga naturvärden knutna till gammal och i hög grad orörd skog med en allmän förekomst av gamla träd, goda naturskogsstrukturer och död ved. Området är närapå helt obrutet av vägar. De höga naturvärden som dokumenterats i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd.

Genom reservatsbeslutet undanröjs hot från exploatering och andra åtgärder och förutsättningarna förbättras för att bevara och utveckla naturreservatets naturmiljöer, med därtill hörande processer, strukturer och arter.

Genom beslutet bevaras också möjligheten att uppleva ett förhållandevis opåverkat naturlandskap.

Reservatsföreskrifter

För att uppnå syftet med reservatet gäller följande föreskrifter.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Det är förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk,

2. bygga om eller ändra befintlig byggnads eller anläggnings konstruktion, funktion eller användningssätt,
3. uppföra stängsel, staket eller hägnad,
4. anlägga väg, parkeringsplats, led, spång, eller bro,
5. dra fram ledning eller rör,
6. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar mark, - eller bottentopografi, vattenflöden eller dräneringsförhållanden genom att exempelvis gräva, plöja, spränga, borra, schakta, dika, dämna, rensa, utfylla, muddra eller reglera,
7. tippa, dumpa eller anordna upplag,
8. avverka samt att flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, såväl stående som liggande,
9. plantera träd, buskar eller energigrödor,
10. släppa ut eller sprida gifter, vådliga ämnen, bekämpningsmedel, jordförbättringsmedel, kalk eller växtnäringsämnen,
11. inplantera för området främmande arter eller stammar,
12. framföra motordrivet fordon i terräng, med undantag för snöskoterkörning vintertid på snötäckt, väl tjälad mark eller på is.

Det är utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

13. sätta upp skylt, plakat, affisch, inskrift eller därmed jämförbar anordning för reklam, information eller liknande ändamål, annat än tillfälligt (högst en vecka) i samband med jakt eller i samband med organiserad friluftslivsverksamhet.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktigas att tåla.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas att tåla att följande anordningar uppförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet, där inget annat anges avses hela naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets riktlinjer,
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor,
3. anläggande och underhåll av parkeringsplats, vindskydd, stuga, koja, eldstäder, stigar och leder,
4. borttagande av förfallna byggnader och andra anläggningar,
5. skötselåtgärder för bevarande och synliggörande av för friluftslivet intressanta besöksmål och forn- och kulturlämningar genom plantryckning, röjning och avverkning av enstaka träd och buskar eller liknande åtgärder,

6. skötselåtgärder i våtmarker och hydrologiskt påverkad skog genom röjning av buskar och träd, igenläggning av diken, slåtter, bete eller annan markstörning eller liknande åtgärder,
7. fysisk och hydrologisk återställning i sjöar och vattendrag genom återställning av rätade bäcksträckor, borttagande av vandringshinder eller andra liknande åtgärder,
8. borttagande av främmande arter,
9. undersökning och dokumentation av områdets djur- och växtarter samt mark- och vattenförhållanden.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas, samt om ordningen i övrigt, inom naturreservatet.

Det är förbjudet att:

1. göra åverkan på berg eller mark, till exempel genom att måla, borra, rista, hacka, gräva eller omlagra,
2. fälla, flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, såväl stående som liggande. Undantag gäller för att ta torra kvistar för att använda till lägereld,
3. störa djurlivet, till exempel genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt,
4. framföra motordrivet fordon i terräng med undantag för snöskoterkörning vintertid på snötäckt, väl tjälad mark eller på is,
5. insamla eller gräva upp växter, inklusive mossor och lavar, samt svampar. Undantag gäller för att plocka bär, matsvamp och icke fridlysta blommor,
6. insamla ryggradslösa djur,

Det är utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

7. sätta upp skylt, plakat, affisch, inskrift eller därmed jämförbar anordning för reklam, information eller liknande ändamål, annat än tillfälligt (högst en vecka).
8. använda naturreservatet för organiserade tävlingar, lägerverksamhet eller liknande.

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för:

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som anges i B-föreskrifterna med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken i detta beslut, samt de nödvändiga transporter som krävs för åtgärderna,
- b) att utöva renskötsel i enlighet med rennäringslagen (SFS 1971:437) eller att framföra motordrivet fordon vid renskötsel i enlighet med gällande terrängkörningslagstiftning,

- c) normalt underhåll av befintliga vägar och vägområden. Träd som fallit eller hotar att falla över väg får kapas men ska lämnas i naturreservatet,
- d) normalt underhåll av befintliga leder och stigar. Träd som fallit eller hotar att falla över led/stig får kapas men ska lämnas i naturreservatet,
- e) jakträttsinnehavare att uppföra jaktorn under förutsättning att jaktornet underhålls och avlägsnas om det inte längre nyttjas eller om jakträttsavtalet upphör,
- f) att kvista träd och att röja buskar och sly från befintliga jaktpass i syfte att upprätthålla befintliga siktgator i skog. Stående och liggande döda träd, exempelvis torrakor, får inte upparbetas,
- g) uttransport av fälld älg, björn, hjort eller vildsvin med stöd av 1 § terrängkörningsförordningen. Fordon och färdväg ska väljas med omsorg för att minimera mark- och vegetationsskador,
- h) insamling av enstaka exemplar av arter för exempelvis artbestämning och dokumentation.

Ärendets beredning

Vännåt naturvärdesinventerades av Länsstyrelsen år 2015 och konstaterades då hysa mycket höga naturvärden. Under senhösten 2020 inledde Länsstyrelsen en dialog med markägaren Vilhelmina Övre Allmänning om att ge området ett formellt skydd. År 2021 nåddes en överenskommelse om intrångsersättning mellan markägaren och Naturvårdsverket.

Reservatsförslaget har sänts på remiss till berörda sakägare och myndigheter för yttrande och samråd. Följande remissinstanser har yttrat sig:

Sametinget påpekar att renbetet inte får påverkas negativt och inte heller får framkomligheten hindras för renarna och renskötarna.

Sametinget anser att det också bör framgå att skydds jakt på rovdjur enligt jaktförordningen (1987:905) är undantaget från reservatsföreskrifterna.

De framför även att skyltar med information kan vara ett sätt att synliggöra de samiska platsnamnen och hur de beskriver landskapet men även skydda samiska miljöer och den samiska markanvändningen som finns i reservatet. Därför anser de att informationsskyltar bör göras med samiskt formspråk och gärna i samarbete med samebyar/sameföreningar.

Länsstyrelsens kommentar: Att utöva renskötsel i enlighet med rennäringslagen (SFS 1971:437) eller att framföra motordrivet fordon vid renskötsel i enlighet med gällande terrängkörningslagstiftning är undantaget från föreskrifterna.

Jakt inom naturreservatet är tillåtet enligt gällande jaktlagstiftning, däribland skydds jakt på rovdjur.

När det gäller informationsskyltar om naturreservatet så informerar Länsstyrelsen generellt om rennäring och hur hänsyn ska tas till rennäringen på specifika skyltar. Länsstyrelsen tar till sig av synpunkten att synliggöra samiska platsnamn och samisk kultur och historia i området på informationsskyltar.

Övriga remissinstanser har valt att inte yttra sig.

Beskrivning av reservatet

Vännåt är ett stort skogsområde som ligger 47 km nordväst om Vilhelmina och 8 km ostnordost om Stalon. Strax väster om reservatet ligger den lilla byn Fatsjöluspen.

Naturreseptatet utgörs av ett höjdområde och sluttningar i alla väderstreck från dess topp. Framförallt breder området ut sig och norr och söder. Höjden över havet varierar från 430 upp till 586 m.ö.h. Några mindre sjöar finns utspridda i reservatet, och i norr finns något större sammanhängande myrområden. Två mindre bäckar avvattnar dessa myrar. Den ena mynnar i Fatsjön väster om reservatet och den andra i sjön Stor-Dainan öster om reservatet.

Skogen domineras av gamla grannaturskogar med hög beståndsålder och gott om gamla granar på minst 200 år. Död ved förekommer allmänt. Den döda veden utgörs av granlågor i alla stadier av nedbrytning och även allmänt med stående döda granar.

Mitt i reservatet finns ett område med gammal tallskog. Området är blockrikt och med inslag av långsträckta hållar. Här förekommer allmänt med tallar kring 200 år och enstaka upp mot 300 år. Död ved förekommer allmänt.

Länsstyrelsens motivering och bedömning

Motiv till skyddets utformning

Vännåt är en mycket värdefull naturmiljö som hyser en mångfald av växt- och djurarter som är knutna till dessa miljöer. Området har egenskaper och strukturer som utvecklats genom att naturliga processer fått verka relativt ostört under lång tid. För att områdets värden ska bestå behöver området därför långsiktigt skyddas från skogsbruk, vattenkraftsutbyggnad, dikning samt annan exploatering, verksamhet eller påverkan som innebär att områdets naturvärden skulle skadas. Området behöver också skyddas långsiktigt mot verksamheter som försvårar för allmänhetens tillträde till området eller som kan påverka områdets relativt opåverkade karaktär.

Området är som helhet mycket lite påverkat av skogsbruk och skötselriktningen är därför huvudsakligen fri utveckling.

Det krävs ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevara och utveckla naturreseptatets värdefulla natur- och friluftsmiljöer. Länsstyrelsen bedömer att naturreseptat är den lämpligaste skyddsformen för områden som Vännåt där det krävs starka restriktioner under lång tid för att värdena ska bibehållas och utvecklas.

Länsstyrelsen har därför bedömt att området, i enlighet med miljöbalkens mål om skydd av värdefulla natur- och kulturmiljöer och bevarande av biologisk mångfald (1 kap. 1 § miljöbalken) samt områdets värde för friluftslivet, bör förklaras som naturreseptat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken.

Överensstämmelse med planer och strategier för skydd och förvaltning

Bevarandet och skötseln av naturreservatet Vännåt ligger i linje med antagna planer för skydd av skog. Skyddet av Vännåt har hög prioritet inom länsstyrelsens uppdrag att skydda värdefull natur:

- Området har en stor mängd nyckelelement och naturvårdsarter och mycket liten påverkan av modernt skogsbruk.
- Området är stort, sammanhängande och ingår i det fjällnära skogsområdet, ett landskap som saknar motsvarighet i Sverige och i ett EU-perspektiv.
- Vännåt är ett stort område som ligger i närheten av flera andra skyddade områden och skogar med dokumenterat höga naturvärden. Därmed är förutsättningarna goda att långsiktigt bevara och utveckla de utpekade värdena, och skyddet av Vännåt bidrar till bättre *grön infrastruktur* och ökad biologisk mångfald på landskapsnivå.

Förenlighet med miljömål, friluftsmål och EU-direktiv

Reservatsbeslutet omfattar 418 hektar produktiv skogsmark, 79 hektar våtmarker och 6 hektar sjöar och vattendrag som med dess arter, strukturer och processer bidrar till de nationella etappmålen om skydd av skogsmark och vattenmiljöer. Beslutet stärker möjligheterna att nå miljömålet *Levande skogar* men även miljömålen *Levande sjöar och vattendrag*, *Myllrande våtmarker* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

Reservatet bidrar även till uppfyllandet av flera av Sveriges nationella friluftsmål, däribland *Tillgång till natur för friluftsliv* och *Skyddade områden som resurs för friluftslivet*, genom att naturmiljöernas upplevelsevärden bevaras och tillgängliggörs.

Reservatets bäckar och sjöar har inte statusklassats utifrån EU:s vattendirektiv.

Förenlighet med riksintressen (3 och 4 kap. miljöbalken) och kommunala planer

Vännåt berörs av ett kärnområde för rennäringen som är av riksintresse. Länsstyrelsen bedömer inte att det finns några motstående intressen mellan formellt skydd och rennäring inom naturreservatet Vännåt.

Vilhelmina kommun har tillsammans med Åsele och Dorotea tagit fram planeringsdokumentet *Vindkraftsplan för Södra Lappland* som fastställdes 2010. I planen har ett antal utredningsområden för vindkraft identifierats. Vännåt ingår inte bland de identifierade områdena. I vindkraftsplanen anser kommunerna vidare att storskalig vindkraftsetablering i känslig naturmiljö inte bör ske.

Sammantaget bedömer länsstyrelsen att detta beslut om bildande av naturreservatet Vännåt är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med för området gällande kommunala planer.

Intresseprövning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken

Vid skydd av områden ska det enligt 7 kap. 25 § miljöbalken göras en intresseavvägning där hänsyn ska tas till enskilda intressen. Utgångspunkten vid avvägning mellan enskilda och allmänna intressen är att ingrepp som motiveras av hänsyn till naturvårds- och miljöintressen betraktas som angelägna allmänna intressen.

Länsstyrelsen bedömer att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga för att bevara de höga naturvärdena i området. I avsnittet *Motiv till skyddets utformning* ges en fördjupad motivering till detta.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att de positiva effekterna av att bevara området överväger de negativa effekterna som orsakas av inskränkningarna i markanvändning. Vid avvägning enligt 7 kap. 25 § har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet ska uppnås.

Konsekvensutredning för C-föreskrifter

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (SFS 2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmissiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivning.

Upplysningar

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också andra lagar, förordningar och föreskrifter till skydd för naturmiljön, till exempel:

För anordnande av fasta renskötselänläggningar ska samråd ske med Länsstyrelsen enligt 12. kap 6 § miljöbalken, enligt vad som framgår av 7c § förordningen (SFS 1998:904) om anmälan om samråd.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med föreskriftens syfte.

Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid med meddelad föreskrift, kan länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (SFS 1979:429) ska lagens bestämmelser eller föreskrifter inte tillämpas i den mån de strider mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken.

Fridlysning av alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter, exempelvis flodpärlmussla, är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845),

Tillstånd för utsättning av fisk måste alltid sökas hos länsstyrelsen.

Reservatet omfattas av strandskyddsbestämmelserna i 7 kap. 13 - 18 §§ miljöbalken. Beslut om bygglov innebär inte att dispens från reglerna om strandskydd och reservatsföreskrifterna har beviljats. Inom naturreservat är det Länsstyrelsen som prövar ärenden om strandskydd.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 3. Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft. I annat fall går rätten till ersättning eller inlösen förlorad.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Helene Hellmark Knutsson med Julia Pettersson, handläggare naturreservat som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Emil Larsson, handläggare naturreservat deltagit.

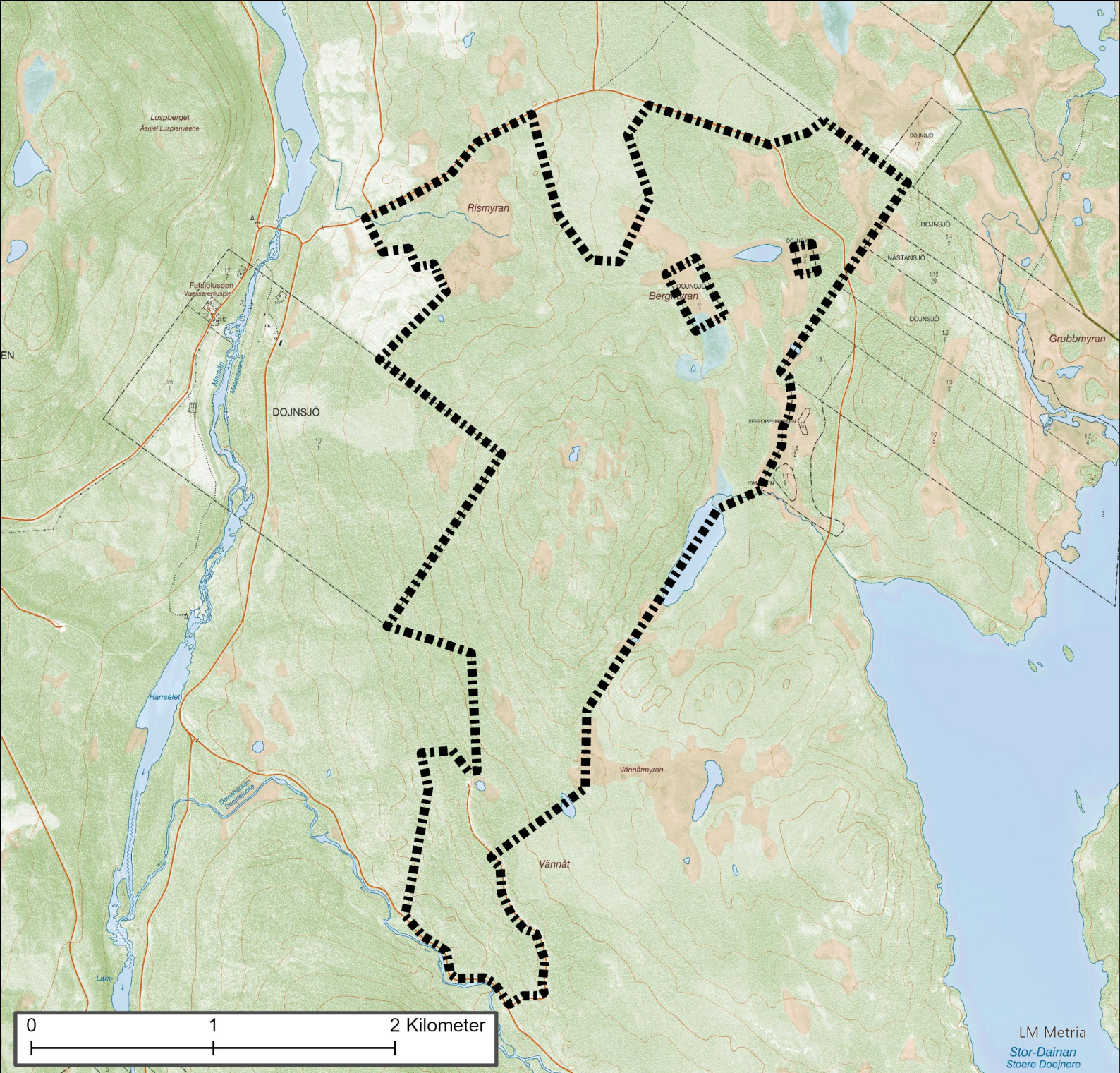
Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Överklagandehänvisning regeringen

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/data-skydd.

Naturreseptat Vännåt

Vilhelmina kommun
Västerbottens län

Bilaga 1 till beslut
med dnr 511-2688-2021

Reservatsgräns

Länsstyrelsen
Västerbotten

Länstyrelsen
Västerbotten

Bilaga 2 – skötselplan

Datum

2023-02-16

Diarienummer

511-2688-2021

1(8)

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET VÄNNÅT I VILHELMINA KOMMUN

Foto: Henrik Sporrang

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Syftet med naturreservatet är att vårda, bevara och återställa områdets värdefulla naturmiljöer i form av fjällnära grandominerade naturskogar och andra ingående naturtyper samt områdets helhetsvärden i form av ett medelstort, sammanhängande naturlandskap med orörd karaktär. Syftet är också att vårda och bevara den biologiska mångfalden knuten till dessa miljöer. Inom ramen för bevarandet av naturmiljöer ska reservatet också tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Hur syftet ska uppnås

Syftet ska i huvudsak uppnås genom att skogsmark och övriga naturmiljöer utvecklas fritt genom intern dynamik. Naturliga processer såsom översvämning, stormfällning, skogsbrand, frostvittring, ras och skred samt svampars och insekters nedbrytning av ved med mera tillåts fortgå ostört.

Syftet kan även uppnås genom att:

- återställa strukturer och hydrologi i våtmarker, sjöar, vattendrag och påverkade skogsmiljöer
- ta bort främmande arter
- underlätta för allmänhetens friluftsliv
- förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv

2. Prioriterade bevarandevärden

Prioriterade bevarandevärden är:

- Gamla grandominerade naturskogar med en allmän förekomst av död ved
- Rödlistade arter knutna till gamla skogar

3. Uppgifter om naturreservatet

3.1. Fakta om naturreservatet

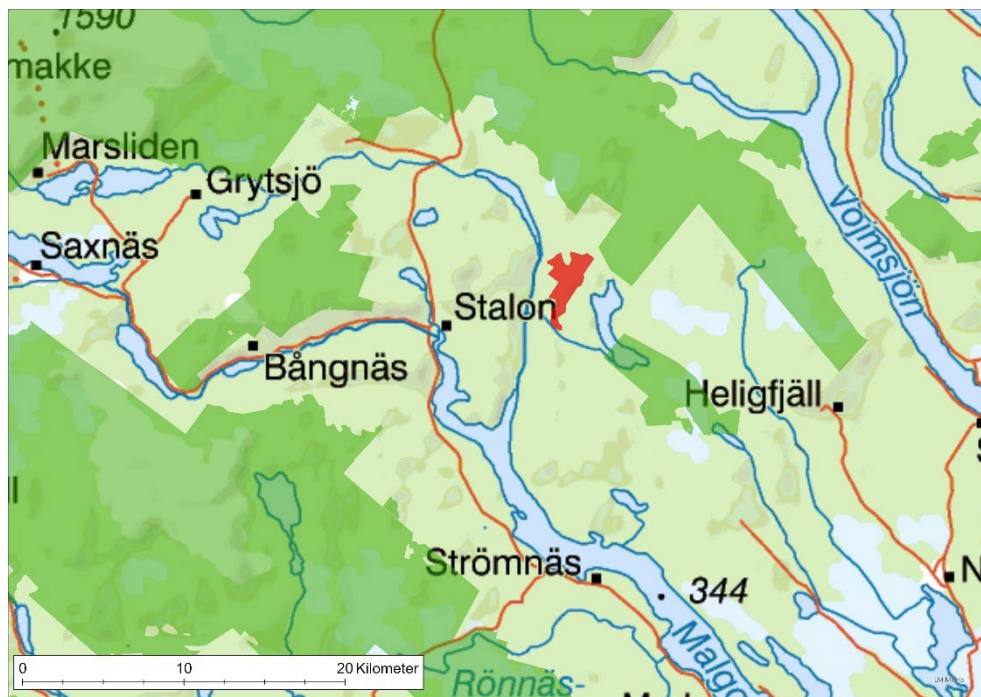
Namn:	Vännåt
Dossiernummer:	2402422
NVR-id:	2057322
Kommun:	Vilhelmina
Län:	Västerbotten
Lägesbeskrivning:	47 km NV Vilhelmina
Mittkoordinat:	549155, 7201717 (SWEREF99 TM)
Naturgeografisk region:	33h, förfjällsregion med huvudsakligen nordligt boreal vegetation
Gräns:	Se bifogad beslutskarta, bilaga 1
Markägare:	Vilhelmina Övre Allmanning
Fastigheter:	Allmanningsskogen 2:1
Förvaltare:	Länsstyrelsen Västerbotten och Vilhelmina Övre Allmanningsskog

Totalareal:	630 hektar
Areal skogsmark:	518 hektar
Areal produktiv skog:	418 hektar
Areal våtmark:	79 hektar
Areal vatten:	6 hektar

Arealer enligt Nationella Marktäckedata.

3.2. Beskrivning av naturreservatet

Naturreservatet utgörs av ett höjdområde och sluttningar i alla väderstreck från dess topp. Framför allt breder området ut sig och norr och söder. Höjden över havet varierar från 430 upp till 586 m.ö.h.

Naturreservatet Vännåt (i rött) ligger cirka 47 km NV om Vilhelmina. På kartan syns också några närliggande naturreservat (i grönt).

Geologi

Berggrunden i området består av den kvarts- och fältspatrika bergarten arkos. Jordarten består mestadels av ett moränbacklandskap. Kring höjdområdet mitt i reservatet visar sig berg i dagen. På myrmarkerna utgörs jordarten av torv.

Skog

Skogen domineras av gamla grannaturskogar med hög beståndsålder och gott om gamla granar på minst 200 år. Död ved förekommer allmänt. Den döda veden utgörs av granlågor i alla stadier av nedbrytning och även allmänt med stående döda granar.

Mitt i reservatet finns ett område med gammal tallskog. Området är blockrikt och med inslag av långsträckta hällar. Här förekommer allmänt med tallar kring 200 år och enstaka uppemot 300 år. Död ved förekommer allmänt.

Våtmarker

De flesta våtmarker i reservatet är ganska små och ingick därför inte i den omfattande våtmarksinventeringen. I norr ingår en liten del av det större myrkomplex som sträcker sig vidare norrut mot den lilla byn Dainan. Den har fått näst högsta naturvärdesklassning i våtmarkinventeringen. Alla våtmarker i reservatet förefaller vara opåverkade av dikning.

Sjöar och vattendrag

Några mindre sjöar finns utspridda i reservatet, och i norr finns något större sammanhängande myrområden. Två mindre bäckar avvattnar dessa myrar. Den ena mynnar i Fatsjön väster om reservatet och den andra i sjön Stor-Dainan öster om reservatet.

Arter

Följande intressanta arter har påträffats i reservatet (hotkategori enligt Art-databankens Rödlista 2020 inom parentes där NT = nära hotad och VU = sårbar).

Doftskinn (NT), harticka (NT), kristallticka (VU), ostticka (VU), rosenticka (NT), ullticka (NT), tajgaskinn (VU), dvärgbägarlav (NT), blanksvart spiklav (NT), garnlav (NT), vedskivlav (NT), vitgrynig nållav (NT).

Kulturhistoria och tidigare markanvändning

Namnet ”Vännåt” tycks ha väckt visst intresse då man under 1930-talet kartlade ortnamn i Västerbottens inland. ”Vännåt” är registrerat från några platser i Vilhelmina socken men ingen annanstans ifrån i landet. På de flesta arkivkort konstateras att namnets ursprung och betydelse är obekant. Några menar dock att ordet har tyskt ursprung, men någon mer information eller hänvisning finns inte i Ortnamnsregistret. Det finns inga registrerade forn lämningar i reservatet.

Friluftsliv

Vännåt är ett relativt stort naturreservat med många möjligheter till friluftsliv. Vintertid lämpar sig området för utflykter på skoter och skidor.

Renskötsel

Naturreservatet ligger inom Vilhelmina norra samebys marker. Reservatet ingår i ett kärnområde för rennäringen som är av riksintresse. Genom norra delen av reservatet går en flyttled. Enligt sametingets kartor nyttjas reservatet för rennäring under vår och försommar, samt under förhöst, höst och förvinter.

4. Skötselområden för naturvärden

Reservatet är indelat i 3 skötselområden med utgångspunkt från de övergripande naturtyperna i naturreservatet samt de åtgärder som ska genomföras inom respektive skötselområde (bilaga 1). För varje skötselområde redovisas bevarandemål och skötselåtgärder.

För samtliga skötselområden gäller bevarandemålet att främmande arter som utgör ett hot mot den biologiska mångfalden inte ska förekomma. Det innebär att främmande arter ska kunna tas bort om behov uppstår.

4.1. Skötselområde 1: Grandominerad barrskog med i huvudsak fri utveckling (538 ha)

Skötselområdet omfattar reservatets grandominerade natur- och urskogar. I skogarna finns en allmän förekomst av gamla och riktigt gamla träd upp till 250 år. Död ved förekommer mestadels allmänt i alla stadier av nedbrytning. I delområdet ingår också den gamla tallskogen på blockrik mark.

Bevarandemål

- Skötselområdet består av naturskog med enbart inhemska trädslag.
- Skötselområdet ska innehålla allmänt till rikligt med naturskogsstrukturer såsom gamla träd, döda och döende träd, luckighet, skiktning samt spridning i ålder och diameter. Skötselområdet ska normalt innehålla betydande mängder död ved som erbjuder typiska vedlevande arter gynnsamma livsbetingelser.
- Skogen ska huvudsakligen präglas av intern dynamik med naturliga processer såsom trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Som en del i skogens naturliga utveckling kan dessa processer medföra att området periodvis kan komma att få en förändrad karaktär.
- Typiska arter ska ha stabila eller ökande populationer inom området.
- Skötselområdet ska ha en naturlig hydrologi.

Skötselåtgärder

I huvudsak fri utveckling genom intern dynamik.

Hydrologisk återställning

Om dikningspåverkan upptäcks ska hydrologin kunna restaureras.

4.2. Skötselområde 2: Våtmarker med möjlighet till hydrologisk restaurering (86 ha)

Skötselområdet omfattar alla våtmarker i naturreservatet. Myrarna förefaller ha en ostörd hydrologi.

Bevarandemål

- Skötselområdet ska huvudsakligen bestå av fysiskt och hydrologiskt intakta våtmarker.
- I området ska det finnas olika naturligt förekommande naturmiljöer med de strukturer, vegetationstyper och arter som hör till dessa naturmiljöer.
- De hydrologiska- och hydrokemiska förhållandena ska vara opåverkade. Hydrologin ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande

eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året.

- Skötselområdet ska präglas av naturliga ekologiska och hydrologiska processer såsom nederbörd, grundvattenflöden och översvämningar.
- Typiska arter ska ha stabila eller ökande populationer inom området.

Skötselåtgärder

Huvudinriktningen är att skötselområdet ska få utvecklas fritt genom intern dynamik.

Om diken som påverkar hydrologin eller den naturliga biologiska mångfalden upptäcks ska de kunna åtgärdas. Träd som kommit upp till följd av dikningar kan avverkas. Det ska också vara möjligt att avverka träd för att kunna genomföra hydrologisk återställning inom skötselområdet.

4.3. Skötselområde 3: Sjöar och vattendrag med möjlighet till hydrologisk restaurering (6 ha)

Skötselområdet omfattar reservatets sjöar och vattendrag. Huruvida vattendragen eller sjöarna har en påverkad hydrologi och/eller morfologi är inte undersökt.

Bevarandemål

- Skötselområdets sjöar och vattendrag ska ha en naturlig hydrologi och vattenkemi.
- Skötselområdets sjöar och vattendrag inklusive stränder- och strandvegetation ska präglas av naturliga processer med de strukturer och artsamhällen som hör till naturtyperna. Naturliga erosions- och ackumulationsprocesser ska tillåtas fortgå ostört och forma strukturer och livsmiljöer.
- Stränder och strandvegetation ska präglas av naturliga processer där naturliga erosions- och ackumulationsprocesser ska tillåtas fortgå ostört och forma strukturer och livsmiljöer.
- Vattenkvaliteten ska vara god med försumbar påverkan av mänskliga faktorer, t.ex. övergödande, försurande och grumlande ämnen. Det ska inte förekomma gödsling, kalkning, dikning samt inplantering av främmande arter eller utsättning av främmande fiskstammar inom skötselområdet.
- Vattenlevande organismer ska ha fria vandringsvägar.
- Typiska arter ska ha stabila eller ökande populationer inom området. Den typiska strandvegetationen ska finnas kvar.

Skötselåtgärder

Det ska vara möjligt att restaurera fysiologiskt och hydrologiskt påverkade delar.

5. Skötsel för friluftslivet

5.1. Friluftslivets förutsättningar

Naturreseptatet kan besökas utifrån sina naturgivna förutsättningar för egna strövtåg. Naturreseptatet har goda förutsättningar för friluftaktiviteter året runt t.ex. vandring, skidåkning, paddling, bär- och svampplockning och skoteråkning.

Tillgängligheten är relativt god med flera skogsbilvägar ansluter till naturreseptatet. Dessa plogas inte vintertid.

Mål för friluftslivet

- Det övergripande målet för friluftslivet är att reservatet ska vara tillgängligt för naturupplevelser, rekreation och naturstudier utifrån sina befintliga förutsättningar.
- Det ska vara möjligt att på olika sätt få information om naturreseptatets upplevelsevärden inför och under besök i området. Informationen ska också bidra till att reservatets syfte att bevara naturtyper och arter uppnås.

Åtgärder för friluftslivet

I dagsläget finns inte några anläggningar för allmänheten i naturreseptatet. Det ska finnas möjlighet att i dialog med markägaren Vilhelmina Övre Allmänning uppföra och förvalta anläggningar såsom leder, parkeringsplatser, grillplatser, vindskydd och stugor.

Informationen om naturreseptatet ska underlätta för besökare att uppleva området, förhöja upplevelsen av besöket samt informera om gällande regler. Information om naturreseptatet på länsstyrelsens webb, via appar och andra tekniska lösningar publiceras utifrån tillgängliga resurser och prioriteringar tillsammans med information om andra naturreseptat i länet.

6. Nyttjanderätter

Jakt och fiske får bedrivas av jakt- och fiskerättsinnehavare enligt gällande lagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter. Befintliga jaktorn får finnas kvar så länge de nyttjas och underhålls och siktgator får röjas.

Renskötsel får bedrivas i naturreseptatet enligt gällande lagstiftning.

7. Samråd med rennäring

Samråd mellan Länsstyrelsen och berörd sameby skall genomföras inför kommande skogliga skötselåtgärder. Båda parter skall kunna ta initiativ till samråd.

8. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

9. Sammanställning av skötselåtgärder

Tabell 1. Sammanställning av skötselåtgärder. Siffran anger prioritetsordning om genomförandet av skötselåtgärderna begränsas av tillgängliga resurser, där 1 är högsta prioritet och 3 lägsta.

Skötselåtgärd	Var	Prioritet
Gränsmarkering	Se bilaga 1 i beslutet	1
Montering och underhåll av informationsskylt/ar	Se bilaga 1	2
Hydrologisk återställning	Skötselområde 1, 2, 3	3

10. Uppföljning och tillsyn

Tillsynen av naturreservatet utförs av naturvårdsförvaltaren i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer. Tillsynen innefattar besiktning av att reservatets föreskrifter efterlevs.

Dessutom ska naturvårdsförvaltaren följa upp utmärkningar, skyltar och friluftsanordningar inom reservatet samt naturtyper och arter. Naturvårdsförvaltaren kan utse annan part att genomföra uppföljningen av anläggningar för friluftslivet samt naturtyper och arter. Brister och fel ska dokumenteras och åtgärdas.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

10.1. Uppföljning av skötselåtgärder

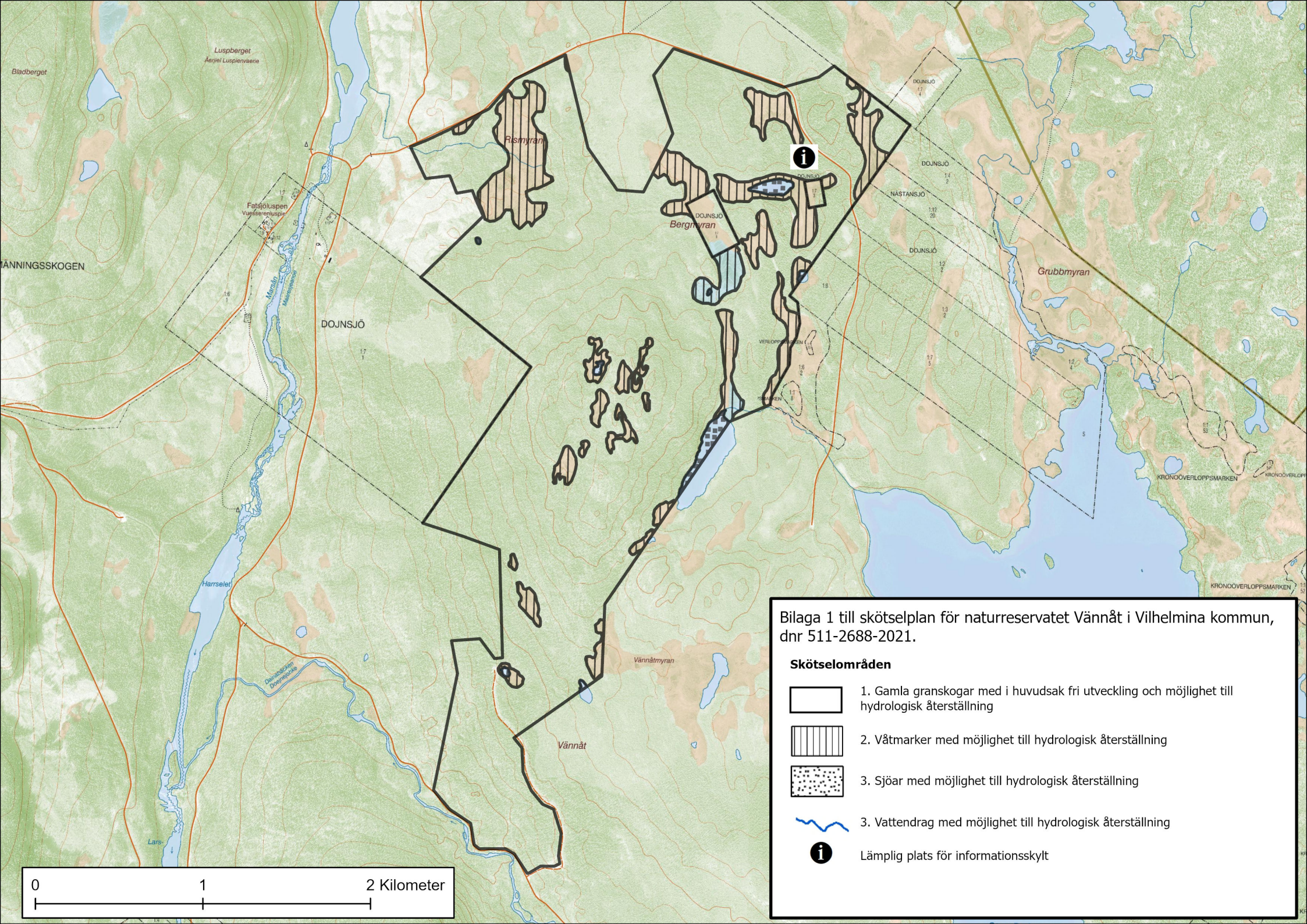
I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning.

10.2. Uppföljning av bevarandemål

Naturreservatets bevarandemål ska följas upp enligt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur. Uppföljningen kommer att ske utifrån reservatets skötselområden (bilaga 1) och enligt indelningen i naturtyper för basinventering av skyddad natur.

Bilagor

1. Karta över skötselområden och informationsskylt

Bilaga 1 till skötselplan för naturreservatet Vännåt i Vilhelmina kommun, dnr 511-2688-2021.

Skötselområden

- 1. Gamla granskogar med i huvudsak fri utveckling och möjlighet till hydrologisk återställning
- 2. Våtmarker med möjlighet till hydrologisk återställning
- 3. Sjöar med möjlighet till hydrologisk återställning
- 3. Vattendrag med möjlighet till hydrologisk återställning
- Lämplig plats för informationsskylt